

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) 2024

Opdrachtgeven en inkopen met invloed

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Hoofdstuk 1. Inleiding	3
1.1. Waarom een Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen?	3
1.2. Van MVI naar MVOI	3
1.3. Meer met inkoop	3
1.4. Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2. Het belang van MVOI	4
2.1. MVOI en de Sustainable Development Goals	4
2.2. Samen voor de toekomst van Heemstede	4
2.3. Inkoopbeleid Heemstede	5
2.4. Intentieverklaring Circulair Opdrachtgeverschap en Circulair Inkopen	5
Hoofdstuk 3. Ambities	6
3.1. Maatschappelijke thema's uit het manifest	6
3.2. MVOI-ambities van Heemstede in 2024	7
3.3. MVOI-doelstellingen bij andere inkooptrajecten	8
Hoofdstuk 4. MVOI aanbestedingstrajecten in 2024	9
4.1. Aanbestedingstraject 1 Onderhoudscontracten asfalt	9
4.2. Aanbestedingstraject 2 Zonneparking Sportpark Groenendaal	9
4.3. Aanbestedingstraject 3 Outsourcing ICT diensten	9
4.4. Wie doet wat?	9
Hoofdstuk 5. Bewustwording en monitoring	10
5.1. Creëren van draagvlak en bewustzijn binnen de gemeente Heemstede	10
5.2. Monitoring en rapportage	10

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Waarom een Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen?

In dit actieplan leggen we voor de eigen organisatie vast welke ambities we in 2024 nastreven op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Maatschappelijk verantwoord inkopen, ook wel duurzaam inkopen, houdt in dat de gemeente naast de prijs ook let op de effecten van inkoop op milieu en maatschappij. Inkoop is één van de grootste aspecten waarmee veel milieuwinst behaald kan worden.

De gemeente Heemstede geeft elk jaar veel geld uit aan inkoop en is daarbij gebonden aan wetten en regels die ervoor zorgen dat gemeenschapsgeld zorgvuldig wordt uitgegeven. Met MVOI kan de gemeente met inkoop ook andere doelstellingen bereiken zoals CO₂ reductie, werken aan een eerlijke keten en kansen bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Inkoop is namelijk een heel effectief instrument om impact te maken en om dit concreet te maken hebben we dit actieplan opgesteld.

1.2. Van MVI naar MVOI

In 2017 is de gemeente Heemstede toegetreden tot het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (Manifest MVI). In dit manifest zijn in hoofdlijnen de gedeelde ambities van Nederlandse overheden opgenomen op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen. De gemeentelijke ambities hebben we toen vertaald in het Actieplan MVI 2019-2020. In dit actieplan is vooral ingezet op het stimuleren van de circulaire economie, CO₂ uitstoot tegen gaan en werken aan een socialer Heemstede.

Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen 2022-2025 (Manifest MVOI) is de opvolger van het Manifest MVI. In afstemming van een groot aantal overheden en andere partijen is gewerkt aan dit nieuwe manifest. De 'O' van 'opdrachtgeven' is toegevoegd omdat dit vooraf gaat aan inkopen. Verder wordt in het nieuwe manifest breder gekeken naar het behalen van maatschappelijke doelen. Bij opdrachtgeven en inkopen kunnen gemeenten zich inzetten voor een inclusieve en duurzame wereld. Met de ondertekening van het Manifest MVOI op 13 oktober 2022 heeft de gemeente Heemstede ingestemd met het maken van een actieplan waarin duurzaamheidsambities zijn vertaald naar specifieke inkoopdoelstellingen.

1.3. Meer met inkoop

Het college wil het inkoopbudget gericht inzetten om marktpartijen uit te dagen, zodat zij geprikkeld worden om eerlijke en vernieuwende oplossingen te ontwikkelen die bijdragen aan een mooi, duurzaam en sociaal Heemstede. Wethouder Arianne de Wit: "Inkopen is meer dan alleen de laagste prijs bedingen. Door vanuit brede welvaart te kijken naar het inkoopproces kunnen wij een verschil maken. Wij hebben oog voor duurzaamheid, toegankelijkheid op de arbeidsmarkt en andere maatschappelijke doelen".

1.4. Leeswijzer

Hoofdstuk 1 begint met een inleiding waarin wordt beschreven wat de aanleiding is van het opstellen van dit actieplan. In hoofdstuk 2 is beschreven wat het belang van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen voor de organisatie is. Hoofdstuk 3 geeft eerst een korte toelichting op de maatschappelijke thema's uit het manifest, daarna volgt hoe de gemeente Heemstede in 2024 invulling gaat geven aan het actieplan MVOI. Uit de motivering blijkt welke inkooptrajecten we hebben gekozen en waarom. Hoofdstuk 4 gaat dieper in op deze inkooptrajecten. Tot slot beschrijft hoofdstuk 5 hoe we binnen de organisatie gaan zorgen voor meer bewustwording en draagvlak. Ook geven we aan wat er nodig is om maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen te borgen binnen de organisatie.

Hoofdstuk 2. Het belang van MVOI

Dit hoofdstuk beschrijft wat voor de organisatie het belang is van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. Daarbij wordt een link gelegd met de Sustainable Development Goals (SDG's), het Uitvoeringsprogramma college 2022-2026, het Inkoopbeleid, de Nota Duurzaamheid en de Intentieverklaring Circulair Inkopen.

2.1. MVOI en de Sustainable Development Goals

Bij inkopen en opdrachtgeven wordt gemeenschapsgeld ingezet. De gemeente Heemstede wil deze middelen op een doelmatige, rechtmatige en integere wijze besteden. Want keuzes die we nu maken bepalen de leefomgeving voor de generaties na ons. Om die reden heeft de gemeente Heemstede de Sustainable Development Goals (SDG's) reeds omarmd in de Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024. Deze zeventien doelen streven naar een betere wereld in 2030 en omvatten doelstellingen op het gebied van klimaat, economie, sociale voorzieningen en welzijn, ecologie, biodiversiteit en een inclusieve samenleving. De gemeente Heemstede wil waar mogelijk een bijdrage leveren aan het realiseren van deze doelen. Dit actieplan MVOI speelt hierbij een belangrijke rol.

Afbeelding 1: Sustainable Development Goals (SDG's)

2.2. Samen voor de toekomst van Heemstede

'Samen voor de toekomst van Heemstede', zo luidt de titel van het Coalitieakkoord en het bijhorende uitvoeringsprogramma¹ van de gemeente Heemstede. In hoofdstuk 1 van het uitvoeringsprogramma zijn de duurzaamheidsambities vastgelegd. Hieronder staan de gezamenlijke ambities van het college en de gemeenteraad die richting geven aan onze MVOI doelstellingen:

- De gemeente Heemstede is in 2050 klimaatneutraal conform het landelijke Klimaatakkoord;
- Heemstede is circulair in 2050;
- Behoud van biologische diversiteit, duurzaam gebruik en de bescherming van waardevolle cultuurlandschappen;
- Heemstede is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust;
- Duurzame mobiliteit draagt bij aan een klimaatneutraal Heemstede in 2050.

¹ Uitvoeringsprogramma college 2022-2026

Deze ambities zijn verder uitgewerkt in de Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024 en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2023. De opgaven uit het uitvoeringsprogramma van het college leiden tot ingrijpende aanpassingen in onze energievoorziening, ruimtelijke omgeving en natuurlijk in aanpassingen van ons gedrag. Dit actieplan MVOI draagt bij om deze ambities te vertalen op het gebied van inkoop en opdrachtgeven.

2.3. Inkoopbeleid Heemstede

Het inkoopbeleid van Heemstede is opgenomen in de Nota Inkoop Gemeente Heemstede 2022. Dit beleid benadrukt de rol van de gemeente bij het stimuleren van sociaal en duurzaam inkopen. We streven ernaar dat onze keuzes niet alleen lokaal maar ook wereldwijd een positieve impact hebben. Door passende eisen in onze inkoopopdrachten om te nemen, stimuleren we marktpartijen om duurzamere en socialere producten en diensten te leveren. Zo dragen we bij aan een duurzame, leefbare en toekomstbestendige gemeente.

Het inkoopbeleid omvat ook specifieke doelstellingen voor Social Return (SROI). Hierbij zetten we ons in voor arbeidsmogelijkheden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door sociale voorwaarden te stellen aan opdrachtnemers. SROI is van toepassing op alle aanbestedingen vanaf € 200.000 (excl. BTW) voor minimaal 5% van de opdrachtwaarde. De gemeente Haarlem is verantwoordelijk voor SROI en de monitoring hiervan. De gemeente Heemstede en andere regiogemeenten ontvangen jaarlijks een rapportage met de SROI resultaten.

2.4. Intentieverklaring Circulair Opdrachtgeverschap en Circulair Inkopen

Op 20 juni 2018 heeft Heemstede samen met andere regiogemeenten de Intentieverklaring Circulair opdrachtgeverschap en Circulair inkopen van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) ondertekend. In deze verklaring is de ambitie om te groeien naar een volledig duurzame regio opgenomen. Dat betekent een regio waar verspilling van grondstoffen en energie tot het verleden behoort en producten maximaal voor hergebruik in aanmerking komen.

Met deze ondertekening heeft Heemstede ook de intentie uitgesproken om in 2025 ten minste 50% van haar producten en diensten circulair in te kopen. Het uiteindelijke doel is volledige circulaire inkoop en opdrachtgeverschap, bij voorkeur in 2030. Dit actieplan MVOI draagt bij om de beoogde doelen uit de intentieverklaring te realiseren.

Hoofdstuk 3. Ambities

In dit hoofdstuk volgt een korte toelichting op de maatschappelijke thema's uit het manifest. Daarna wordt beschreven hoe Heemstede in 2024 invulling gaat geven aan deze ambities.

3.1. Maatschappelijke thema's uit het manifest

Het manifest MVOI kent zes maatschappelijke thema's die hieronder kort worden toegelicht.

- **Milieu:** Dit thema omvat het tegengaan van milieuverontreiniging, mede ter bescherming van de biodiversiteit en het terugdringen van voedselverspilling, watergebruik en energiegebruik. Dit kan worden bereikt door producten te kopen met een lage milieu-impact of die juist een positieve bijdrage leveren aan bijvoorbeeld biodiversiteit.
- **Klimaat:** Dit thema omvat de inspanningen om klimaatverandering tegen te gaan. Dit kan worden bereikt door producten te kopen die weinig CO₂ uitstoten tijdens zowel de productie- als de gebruiksfase.
- **Circulair:** Dit thema omvat het stimuleren van een circulaire economie door producten in te kopen die zo min mogelijk gebruik maken van grondstoffen die na hun eerste gebruiksfase niet goed herbruikbaar zijn.
- **Ketenverantwoordelijkheid:** Dit thema omvat het stimuleren van ketenverantwoordelijkheid van bedrijven. Dit kan worden bereikt door producten in te kopen waarbij de leverancier inzicht geeft in zijn internationale toeleveringsketen en zich inzet om de arbeidsvoorwaarden in die keten verder te verbeteren.
- **Diversiteit & inclusie:** Dit thema omvat het stimuleren van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsleven waarbij iedereen wordt beoordeeld op basis van hun capaciteiten en niet op basis van persoonlijke kenmerken zoals afkomst, geaardheid etniciteit of religie.
- **Social return:** Social return, ook bekend als Social Return On Investment (SROI), omvat het bieden van eerlijke kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit kan worden bereikt door ervoor te zorgen dat een deel van de opdracht wordt uitgevoerd door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast door hen na de opdracht de kans te geven om hun baan te behouden.

Afbeelding 2: De maatschappelijke thema's uit het Manifest MVOI

3.2. MVOI-ambities van Heemstede in 2024

Voor het komende jaar zijn drie aanbestedingstrajecten gekozen waarmee we zoveel mogelijk impact gaan maken op het gebied van MVOI. De keuze voor deze aanbestedingstrajecten is gemaakt op basis van het Inkoopjaarplan 2024. Bij de selectie is onder andere gekeken naar de financiële grootte van de geplande aanbestedingstrajecten. De gedachte hierachter is dat we met grotere aanbestedingen ook een grotere impact kunnen maken. Bovendien is gekozen voor drie soorten inkooptrajecten die onder verschillende afdelingen vallen. Dit zorgt voor meer bekendheid en bewustwording rondom MVOI op verschillende plekken binnen de organisatie. Daarnaast kiezen we voor verschillende aanbestedingen zodat we raakvlakken hebben met zoveel mogelijk verschillende thema's uit het manifest. De gunningseisen voor deze aanbestedingen zullen worden opgesteld met behulp van de MVI-criteria tool².

In de afbeelding hieronder staan de gekozen MVOI aanbestedingstrajecten voor 2024 samen met de bijhorende maatschappelijke thema's uit het manifest.

Afbeelding 3: De gekozen MVOI aanbestedingen van 2024

² www.mvicriteria.nl, zoek op: mvi criteria tool

3.3. MVOI-doelstellingen bij andere inkooptrajecten

Hoewel we in 2024 vooral onze focus leggen op de eerder genoemde aanbestedingstrajecten, moedigen we natuurlijk aan om bij andere inkooptrajecten een bijdrage te leveren aan MVOI-doelstellingen. Zo bevat het sjabloon voor bestuurlijke voorstellen een paragraaf over duurzaamheid waarin een toelichting op keuzes en afwegingen wordt gevraagd. In het document 'Inkoopstrategie' van Stichting Rijk, verplicht voor inkooptrajecten van € 10.000 en hoger, bevat tevens een hoofdstuk over duurzaamheid en MVOI. Daarbij geldt het principe 'pas toe of leg uit'.

De projectleiders zijn zelf verantwoordelijk om juiste afwegingen te maken. Hoewel duurzaamheidscriteria worden overwogen bij gunningen, is het nog niet de standaard. Meestal wordt nog steeds gegund op basis van de laagste prijs, zonder dat bijvoorbeeld de kosten over de hele levensduur worden bekeken. Hier willen we komende jaren verandering in brengen.

Hoofdstuk 4. MVOI aanbestedingstrajecten in 2024

In dit hoofdstuk volgt een toelichting op de eerder genoemde aanbestedingen waar de gemeente het komend jaar zoveel mogelijk impact wil maken op het gebied van MVOI.

4.1. Aanbestedingstraject 1 Onderhoudscontracten asfalt

De gemeente Heemstede werkt bij aanbestedingen voor het wegonderhoud samen met de gemeente Bloemendaal. De lopende raamovereenkomst voor onderhoud van bestratingen loopt eind februari 2024 af. De standaardprocedure is dat de aanbesteding voor twee jaar geldt, met een optie tot verlenging van tweemaal één jaar. Op korte termijn volgt een aanbestedingstraject.

4.2. Aanbestedingstraject 2 Zonneparking Sportpark Groenendaal

De gemeente Heemstede heeft, conform het landelijk klimaatakkoord, het streven om in 2050 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Onderdeel hiervan is het realiseren van een zonneparking op het parkeerterrein van Sportpark Groenendaal voor de opwek van duurzame energie. De zonne-energie die het parkeerterrein zal opwekken zal zo lokaal mogelijk worden gebruikt, bijvoorbeeld voor de aangrenzende sportverenigingen en het zwembad. Er hebben haalbaarheidsscans plaatsgevonden. Daarnaast zijn participatiebijeenkomsten georganiseerd voor buurtbewoners. De schetsontwerpen voor de zonneparking liggen klaar en naar verwachting neemt de gemeenteraad in het eerste kwartaal van 2024 een besluit. Bij een positief besluit zal een aanbestedingstraject volgen om de zonneparking daadwerkelijk te realiseren.

4.3. Aanbestedingstraject 3 Outsourcing ICT diensten

De outsourcing ICT diensten worden op dit moment uitgevoerd door de Operator Group Delft (OGD). Zij zijn een servicedesk op afstand die medewerkers technische ondersteuning biedt. Ook zijn zij verantwoordelijk voor het beheer van apparaten zoals laptops en telefoons. Zij zorgen dat deze apparaten goed beveiligd zijn, updates tijdig worden uitgevoerd en dat privé data en organisatie data van elkaar gescheiden zijn. Ook is het hun taak om ervoor te zorgen dat de digitale werkomgeving goed functioneert en applicaties goed draaien.

De overeenkomst met OGD loopt af. Daarom wordt begin 2024 een aanbestedingstraject opgestart. De projectleider heeft besloten om de Outsourcing ICT diensten op te delen in diverse onderdelen die los van elkaar aanbesteed zullen worden. De eerste aanbesteding betreft het beheer van de (digitale) werkplek. Deze aanbesteding is ook van toepassing op de gemeente Bloemendaal maar als centrumgemeente van de Gemeenschappelijke Regeling Digitale Informatie Technologie is Heemstede (budget)verantwoordelijk en daarom verantwoordelijk voor deze aanbesteding.

4.4. Wie doet wat?

De projectleiders van de gekozen MVOI aanbestedingstrajecten gebruiken de MVI-criteria tool om gunningseisen op te stellen, gerelateerd aan de maatschappelijke thema's uit het manifest. De (interne) inkoopregisseur en de inkoopadviseurs van Stichting Rijk kunnen de projectleiders hierbij adviseren. Indien externe expertise nodig blijkt te zijn, is een budget van maximaal € 10.000,- beschikbaar voor duurzaam inkopen op GWW (Grond Weg Water) vanuit de middelen uit de Tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE). De kosten van inhuur van externe expertise kunnen ook worden meegenomen in de begroting van de projectopdracht.

Hoofdstuk 5. Bewustwording en monitoring

Om zoveel mogelijk impact te kunnen maken is het belangrijk dat MVOI goed geïmplementeerd is binnen de organisatie, doelstellingen helder zijn en alle interne en externe belanghebbenden betrokken zijn. Dit hoofdstuk beschrijft wat daar voor nodig is.

5.1. Creëren van draagvlak en bewustzijn binnen de gemeente Heemstede

Een belangrijke stap naar meer impact maken met MVOI is het creëren van draagvlak en bewustzijn binnen de organisatie.

Het rol van het managementteam

Het managementteam (MT) heeft een belangrijke rol bij het aanjagen van de MVOI-doelstellingen binnen inkooptrajecten. Dit doen zij door projectleiders te stimuleren en door te toetsen of duurzaamheid bij inkoopstrategieën is opgenomen volgens het principe 'pas toe of leg uit'. Daarnaast is het MT verantwoordelijk voor het structureel borgen van MVOI binnen het gemeentelijk inkoopbeleid.

Meer interne communicatie over MVOI

Op het intranet is een groep 'Inkoop en Aanbesteding' opgezet voor collega's die betrokken zijn bij inkoop. Hier delen we interessante evenementen, webinars en relevante nieuwsberichten of artikelen. Groepsleden kunnen ook vragen stellen of advies vragen over inkoop gerelateerde zaken. Ook delen we ter inspiratie MVOI-succesverhalen. Hopelijk moedigt dit anderen aan om actief bij te dragen aan de MVOI-doelstellingen.

MVOI- of inkoopspreekuur

We onderzoeken of er behoefte is aan het herintroduceren van een inkoopspreekuur. Eerder organiseerden we eens per kwartaal een inkoopspreekuur waar ook vragen over MVOI gesteld konden worden. Vanwege gebrek aan capaciteit is dit spreekuur opgeheven. Dit spreekuur kan voor collega's een laagdrempelige manier zijn om vragen te stellen of advies te krijgen over inkoop of MVOI. Tijdens deze sessies is ook ruimte om ervaringen te delen, kennis uit te wisselen en om uitdagingen te bespreken.

5.2. Monitoring en rapportage

Monitoring speelt een belangrijke rol bij de borging van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen binnen de organisatie. In het manifest is opgenomen dat alle manifestpartijen jaarlijks rapporteren aan hun eigen bestuur en aan PIANOo, het expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hierin worden de behaalde resultaten opgenomen. Als doelstellingen uit het actieplan niet zijn behaald, wordt onderbouwd waarom dit niet is gelukt en welke stappen in het volgende jaar worden genomen om de beoogde resultaten wel te behalen. In de rapportage wordt ook een vooruitblik naar het volgende jaar gegeven, waarbij het actieplan wordt geactualiseerd met actuele ambities en acties.

Inkopers meten zelf in hun projectevaluatie wat ze binnen hun project hebben bereikt op het gebied van MVOI. Verder maken we voor het monitoren gebruik van de MVI Zelfevaluatietool³. Deze online tool maakt inzichtelijk hoe aanbestedingen scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. De monitoring zal plaatsvinden in het laatste kwartaal van 2024 en zal direct de basis vormen voor het nieuwe actieplan MVOI 2025/2026. Mogelijk wordt in dit actieplan een kwartiermaker aangesteld en wordt de monitoring regionaal opgepakt, zoals ook al gebeurt bij SROI.

³ <https://mvizet.nl/accounts/login/?next=/> zoek op mvi zelfevaluatietool